

Capoeira, een gevecht dat gedanst of een dans die gespeeld wordt ...

Capoeira is de combinatie van dans, spel en gevecht, ontstaan in de senzales in de 16de - 17de eeuw in Brazilië. Senzales waren de slavenverblijven verbonden aan de grote landerijen. Brazilië was toen een Portugese kolonie en de Portugese kolonisten hadden heel wat Afrikanen uit hun land weggehaald om daar te werken op de plantages. De slaven ontwikkelden een techniek om zich te verdedigen tegen de agressie van de blanken en vermomden de training in een dans- en spelvorm. Als gestyleerde dans zag het er immers onschuldig uit, zo vonden ook de plantagebazen ...

Van oorsprong is capoeira dus een bevrijdingsdans van de slaven in Brazilië. Er bestaat echter geen schriftelijke overlevering over de ontstaansgeschiedenis. Niemand kan nu nog vertellen of de capoeira als ritueel is begonnen in Afrika of dat zij is geboren in Braziliaanse slavernij.

Eeuwenlang is het voor de onderdrukte zwarte bevolking van Brazilië een manier geweest om hun culturele identiteit en creativiteit te uiten en om hun fysieke weerbaarheid te vergroten.

Toen de slavernij in de tweede helft van de 19de eeuw werd afgeschaft, werd capoeira lange tijd verboden in Brazilië. Een capoeirist riskeerde harde straffen (lijfstraf, gevangenschap, doodstraf, ...)

Manuel dos Reis Machado, Mestre Bimba met zijn capoeiranaam, begon op twaalfjarige leeftijd met capoeira. Als achttienjarige opende hij zijn eerste school en in 1930 opende hij zijn eerste academie. Hij gaf de capoeira terug zijn plaats maar gaf haar ook een nieuwe vorm: een snellere, luchtigere stijl op een sneller ritme en een techniek die meer op deze van oosterse gevechtssport leek (Capoeira Regional). Sindsdien is capoeira niet meer weg te denken uit Brazilië. Na voetbal is het dé nationale sport, beoefend door jong en oud en zelfs een verplicht vak op school.

Capoeira is een fascinerende magische dans, een fysisch spel op muziek dat dansen en vechten verenigt.

In de roda, de kring, bevinden zich de twee spelers of dansers. Zij voeren allerlei aanvals - en verdedigingstechnieken uit en scheren met handen en voeten rakelings langs de tegenstander, maar tot een echt gevecht komt het nooit. Vanuit de basispas, de djinga, draaien ze rond elkaar heen, springen en trappen naar elkaar en voeren intussen radvormige bewegingen uit maar ze raken elkaar niet aan. De twee spelers dagen elkaar uit met geëigende grepen en houdingen (golpes), plagen elkaar en zetten elkaar op het verkeerde been. Respect tegenover elkaar is erg belangrijk.

De kring rond de spelers wordt gevormd door capoeiristas die hen aanmoedigen met muziek, handgeklap, traditionele liederen of legendes. Dit zweept de spelers op en spoort hen aan om spectaculaire bewegingen te maken. De bewegingen kunnen krachtig en snel zijn maar ook traag en subtiel.

Capoeiristas zijn speler en publiek: iedereen is om beurt danser, zanger en muzikant.

Capoeira is in de loop der eeuwen een sport geworden met regels, kampioenschappen en een lessysteem waarin diverse banden behaald kunnen worden zoals bij judo.

De capoeira van vroeger was anders: de bewegingen waren spontaner, de vorm was minder vast. Een sprong was toen bedoeld als aanval of als verdediging.

Dans en muziek zijn in al die tijd bewaard gebleven. De berimbau en percussie begeleiden het geheel. De berimbau is een boogvormige tak met daarin een gespannen ijzeren snaar.

Een kalebas dient als klankkast en doet het geluid versterken. Je sluit de opening van de kalebas door de kalebas af en toe tegen je buik te drukken en zo verander je de klank van de berimbau. Je bespeelt de berimbau met een strijkstok. Het geluid klinkt metaalachtig en combineert goed met de atabaque, een soort grote trommel en de pandeiro, een tamboerijn met cymbalen.

Capoeira is een fenomeen dat zowel jongens als meisjes aanspreekt. Wanneer men eraan begint, ontdekt men gaandeweg meer dan alleen de dans. Men leert een bepaalde gedragscode, men maakt kennis met een bepaalde levensvisie, ... Een beginner krijgt onmiddellijk een belangrijke plaats toebedeeld. Beginners en gevorderden dansen samen. Capoeira is immers veel meer dan winnen en verliezen. Het gaat om het plezier beleven aan het spel zelf, aan het dansen, ...